

bolicky nahradzovali formu, napríklad podstavec, na ktorom sa mal tovar vystaviť. V celodennej škole bolo komponovanie s abstraktnými formami samostatným predmetom. Táto kompozičná metóda slúžila na to, aby sa žiaci navykli pracovať s formami, farbami, plochami a s priestorom ako s nezávislými kompozičnými prvkami. Tým, pravda, nechcem povedať, že sme vynašli abstrakciu, veď kubisti už dávno používali koláž, výstrižky, a mená ako Kupka, Moholy-Nagy, Kandinský, Mondrian a ďalší boli už vtedy svetoznáme. Ak si predsa dovoľím tvrdiť, že sme boli novátormi, tak hádam v tom zmysle, že sme tieto čisto umelecké výrazy prepracovali a začali používať ako pedagogické pomôcky.

Najkrajšie spomienky na školu mám z obdobia, keď som mohol na šesť mesiacov prevziať po Fullovi, ktorý mal polročnú dovolenku, oddelenie figurálneho kreslenia. Konečne som niečo robil s nadšením, práca mi poskytovala radosť. Potešil ma najmä záujem žiakov, ktorých počet sa každým týždňom zväčšoval. Predmet figurálneho kreslenia bol síce povinný pre všetkých žiakov, všeobecne však bolo známe, že návšteva v tomto oddelení nebola dobrá. Napodiv som čoskoro nevedel, kam žiakov posadiť, ich neobyčajný príliv som takmer ani nezvládol. Ostalo mi len málo času na korektúry a ešte menej na rozhovory so žiakmi. Nehovorím o tomto preto, že by som chcel azda kritizovať Fullu; dodnes ho pokladám za veľkého umelca a najindividuálnejšieho a naj-

ľudovejšieho medzi slovenskými maliarmi. Ak som sa tak pochvalne vyslovil o svojich úspechoch v oddelení figurálneho kreslenia, musím zasa priznať, že som po Galandovi a neskoršie Fullovi prevzal aj triedu pre deti, a tu som nemal nijaký úspech. Nedokázal som ich viesť, nenašiel som s deťmi spoločnú reč. Práca tu ochabla, lebo chýbal Fullov povzbudzujúci vplyv. Fullov zmysel pre detský výtvarný prejav, jeho známy vzťah k ľudovej slovesnosti, napríklad k národným rozprávkam a bájkam, to všetko deti vycítili, preto sa mu s hravosťou darilo tam, kde som zasa ja nebol úspešný.

Dovoľte mi teraz zakončiť moje spomienky trochu žartovne. Je známe, že reklama je azda najdôležitejšou zložkou amerických televíznych programov. Okrem iných firiem propaguje aj firma Rheingold svoje pivo. Reklama ukazuje zakaždým inú spoločnosť istej národnosti, ktorá sa zabáva, spieva a, samozrejme, popíja pivo firmy Rheingold. Zabávajúcu sa spoločnosť komentuje hlas a poznamenáva, že „musí byť nejaký dôvod, keď v New Yorku, kde žije viac Čechoslovákov ako napríklad v Plzni, aj oni pijú Rheingold“. Ak si Vydra povyberal medzi stovkami umelcov práve Fullu, Galandu, mňa a iných, musel mať k tomu nejakú príčinu a dôvod, prečo sa tak rozhodol. Azda nie som ďaleko od pravdy, keď tvrdím, že sme boli prví z tých, čo hlásali princíp moderného umenia a intelektu na Slovensku. „Predsa sme museli niečo robiť správne.“

Anmerkungen zur Entwicklung der Kunstgewerbeschule in den Jahren 1928—1938

Vydra war meines Erachtens nach ein sehr begabter Pädagoge und Organisator. Es zeichnete sich durch die besondere Fähigkeit aus, begabte künstlerisch-pädagogische Kräfte zu fördern. Es ging ihm vor allem um die Gründung einer Institution, welche vorzügliche Lehrlinge erfassen und ihre Begabung weiter fördern sollte. Aus diesem Grunde hatte die Kunstgewerbeschule parallele Abteilungen zur Lehrlingsschule. Auch die Abteilung für Auslagsarrangeure, die von mir gegründet wurde, hatte eine parallele Klasse in der Lehrlingsschule. Doch letzten Endes schwebte Vydra eine ähnliche Schule wie die des Bauhauses vor, eine Kunstgewerbeschule in der Slowakei mit internationalen Aspekten.

Anfangs war ich bestrebt, die Schule mit irgend einer Theorie, welche die Grundlage für den Unterricht an meiner Abteilung bilden sollte, zu bereichern. Die Wirklichkeit sah aber so aus, dass die meisten Abteilungsleiter keine Spezialausbildung in den einzelnen Handwerksfächern besaßen. Dieser Mangel wurde jedoch nicht als Nachteil gewertet, denn jede Abteilung hatte ausser seinen Leiter auch einen Fachlehrer, der aus der Praxis kam. Meine Abteilung hatte den Nachteil, dass sie keinen erfahrenen Praktiker hatte.

In dieser Zeit gab es schon in allen grösseren Kulturzentren der Republik gut fundierte Kunstgewerbeschulen. Vydra jedoch, bemühte sich um etwas Neues. So kam er auf die Idee, Abteilungen für Fotografie und Filmkunst zu gründen. Es sei hier bemerkt, dass in der USA, also im Staat mit einer hochentwickelten Filmindustrie, erst heute allmählich an einigen Universitäten Film-Sektionen entstehen.